

Szerkesztőség és kiadó hivatal
Pacsy SIMC FFY-ház a város-
házával szemben

HIRDETÉMÉNYEK,
Hirdetési díjak és a hirdás körüli panaszok
valamint a lap szellemi részét illető
minden közlemények ide intézendők

Bemutatólevelek csak ismert kezektől
fogadtnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP
A SZABADELVŐ PÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen a p o n k é n t, a vasárnap és péntek kivételével.

Hirdetési ár:
Helyben kézhez kerülve vagy vidék e postán
küldve:
Egy évre 10 frt — kr
Félévre 5 frt —
Negyedévre 3 frt 50
Egy hónap 1 frt —

Hirdetési díj:
Otthonbepostázás egyszeri beiktatásáért 5 kr
Bélyegdíj minden hirdetésért külön 20 kr
Nyilatkozó 4 hazához postázásért 20 kr.

XII. évfolyam. 1885.

Debreczen. Kedd november 17.

223. szám

Debreczen nov. 17.

A szerb bolgár testvérháború szedi már áldozatait. Sebesültek, holtak fedik a csatatér mindkét részéről s a kölcsönös elkeseredés távirataink jelentése szerint nagyobb mint volt azelőtt a törökök ellen. A véres civakodás gyönyörűen mutatja be a szláv népek egységét a Balkán félszigeten.

Részünkről egészen semlegesen nézhetjük e harczot, a meddig az korlátok közé szorítva marad s nagyobb veszélyek fölidézésével nem fenyeget. Milán királynak ugyilátszik egy kis hadi dicsőségre van szüksége, hogy otthon a Karagyevics párt s a radikálisok által aláasott trónját megerősítse. A szerb hadsereg is egy kis vitézségi bizonyítványra szorult, hogy kiköszörülje a csorbát, melyet a törökök elleni legutóbbi háboruban kapott.

Hogy Szerbia területe növekedjék-e egy Bulgáriából kiszakított részzel s ötven-hatvan ezer lakossal többet számláljon-e Európa e legifjabb királysága, — az reánk nézve nem bir fontossággal. Nincs okunk sajnálni tőle ezt a kis területi nagyobbodást. Szerbia királyában egy jó szomszédot birunk, ki minden alkalommal igyekezett barátságos érületét kimutatni irántunk. De helyeselné még-még helyeslehetjük föllépését, mely a nagyhatalmak békére irányított törekvéseit meghusította s mely oly nyíltan hirdeti a meztelen önzést, a nyers hódítási vágyat.

Nagyon valószínű, hogy e harczban Szerbia lesz a győztes. Jobban fegyverezett harczképes csapatai könnyen leverhetik a számára sokkal kisebb, rosszul fegyverzett, s a muszka tiszték lépése folyán vezetők nélkül maradt, csaknem teljesen dezorganizált bolgár sereget, mely most először próbálja meg a harci tüzét.

De azzal, hogy a bolgár hadsereg le lesz győzve s Milán király talán diadalmasan be is vonul Sophiába, még nem lesz befejezve a dolog. Sőt a bo-

nyodalom csak akkor kezdődik. Mert nem hihető, hogy akár Oroszország, akár Angol-ország nyugodtn elnézze, mikép rendelkezik a Balkán félsziget sorsával a kis szerb király s mikép szállítja le befolyásukat a zürsra. De kérdés, hogy maga a souverain hatalom Törökország is mit szól a bolgár ügy iránt? Elintézéséhez?

A mit most a szerb király cselekedett, az hasonló ahoz, mint mikor valaki pajzánul logordít egy hópátdát az alpesek tetejéről. Nem tudhatja, mivé fejlődik a lávna mig leér s mily rombolást vihet végbe.

Mozt már az ágyu döngés közt elnémul a konstantinápolyi konferencia szava s beláthatatlanok a következmények, melyeket Szerbia hadizeneie a Balkán félszigeten fölidézett.

A szerb-bolgár háború.

Sándor fejedelem proklamációja:

Msgr. Gervasius, Kelet-Rumélia metropolitája, a székesegyházban tartott Te Deum után, melyre igen nagy számú nép sereglett egybe, Sándor fejedelem jelenlétében a következő manifestumot olvasta föl:

„Mi I. Sándor, Isten kegyelméből és a nép akaratából Bulgaria fejedelem, kijelentjük, hogy a szomszédos nép kormányja személyi és öző okokból meg ama vágy által ösztönözötve, hogy a bolgár népek egy testté való egyesülését megsemmisítse, minden törvényes és jogos ok nélkül államunknak hadat üzent s csapatainak parancsot adott, hogy területünkre lépjen. Mély fájdalommal értesültünk e szomorú hírről, mivel sohasem hittük, hogy vérszerint való rokonaink és hitsorsos testvéreink kezét emelnek ránk s oly emberiség nélkül való és okatlan magatartást fognak tanusítani szomszédjuk ellen, a ki a nélkül, hogy valakinek ártana, nemes, igaz s mindenki támogatását megérdemlő ügyért dolgozik és küzd, Midőn a két testvér nemzet közt való harcért s az ebből mindkét államra háramolható szerencsétlen következményekért a felelősséget a szerbekre hárítjuk, forró szeretett népünknek kijelentjük, hogy a szerb által megüzent háborút elfogadjuk s vitéz csapatainknak parancsot adunk, hogy a szerb ellen kezdjék meg hadműködésüket s a bolgár nép földjét, be-

csületét és szabadságát vitézül védelmezzék meg. A mi ügyünk szent és reméljük, hogy Isten védelmébe vessen s erőt ad az ellenségeink fölött való győzelemhez. Mi biztosak vagyunk a föl, hogy forró szeretett népünk a mi nehéz de szent ügyünkben hazánk területének az ellenség betörése ellen való megoltalmazásában támogatni fog bennünket s hogy minden bolgár, ki kardhordásra való, zászlónk alá sorakozik, hogy a hazáért és szabadságért sikra szálljon, s ezt tudva, arra kérjük a Mindenható, hogy Bulgáriát védje s őrizze meg, hogy abban a nehéz időben, mely hazánkra ökövertezt, nyújtsa felénk védő karját. A mindenható Isten segítsen meg bennünket. Filippopolisz nov. 2 (6 naptár sz.) 1885. Sándor.

Sándor fejedelem Karavelov kíséretében a lakosság hazafias tüntetéseitől és lelkesedésétől kísérve a szerb-bolgár határra utazott.

Hírek a háborúról.

Már tegnapi távirataink jelentették, hogy nagyszámú szerb haderő nyomult előre Czaribrodontul és állást foglalt a Dragoman-szoros előtt. A szerb heves agyutüzélest kezdtek a bolgárok hadalásai ellen, honnan — noha csak kisebb haderő védekezett az állásokot — élénken viszonzották az ellenség tüzelését, mely a bolgároknak nem igen ártott. E csatározás főként a két csapat tüzérének mérközése volt, mely csak este felé ért véget. Mig a szerb Czaribrod felől arcvonalban a bolgárok ellen támadást intéztek, azalatt egy másik szerb csapat szintén Czaribrod ből kiindulván, a Czaribrodiorországtuttol balra fekvő uton igyekezett előnyomulni és a Dragoman szorost megkerülni. Sikertült az ellenséget előnyomulásában föltartóztatni. Holnap a szerbek niabb támadását várják.

Trn környékén szintén csata volt, melynek részleteiről azonban még nem érkezett tudósítás. Az hiszik, hogy egy másik szerb csapat a trni és czaribrodiorországtut közt elterülő vidéken igyekezik előnyomulni, hogy az összeköttetést az említett két országon előnyomuló szerb hadesapatok közt

helyreállítsa. Föltehető tehát, hogy a bolgárok, noha kevesebben vannak mint a szerbek, minden igyekeztüket oda fogják irányozni, hogy az összeköttetést megakadályozzák.

Sophia. nov. 16. A tegnapi csatározás alkalmával Czaribrodnál a bolgárok 34 halottat és sebesülteket vesztettek. A szerb csapat, mely jelentékeny veszteséget szenvedett, 6 zászlóalj gyalogságból, 2 század lovasaságból és 2 üteg tüzérségből állott, mig a bolgár csapat egy reudes és egy micz-zászálból állt. A szerbek Czaribrodot megszállották.

Népesedési viszonyaink.

Korunk jellegét képezi a néptömrülés, a népességnek apró kis szűk központokra való tolatódása. Ezt a folyamatot látjuk Európa összes népeinél. A legnagyobb arányokat ez a mai művelődés élen álló Nagy-Britanniában vette. Az angol falusi nép egyre fogy. Téyek bizonyítják, hogy Angliában a falusi népség ma sokkal kisebb, mint volt a 17-ik században. A nagy birtokok, a legelő gazdálkodás eszközlik a „népességnek városokba süpítését.”

Franciaországban is meg van ez a folyamat. A francia városok e túltengését a népszaporodás szempontjából is károsnak tartják. Franciaország városi népessége alig nyert valamit a természetes szaporodás által.

A túltengés és vérszegényedés e folyamat nálunk is látjuk. Magyarország 63 megyéje közül az utolsó két népszámlálás közt csak 30 mutat népszaporodást, ellenben 36-ban a népesség általában hanyatlott. Nálunk is a legtöbb város csak temetkezési helyül szolgál a bevándorló talusi népességnek, csak arra való, hogy a népet fogyasztssa. Pedig városaink még korántsem mondhatók iparos, gyáros városoknak. Inkább csak összezsúfolt nagy falvak. Mennyire fogják még a népet pusztítani, az erkölcselleneséget előmozdítani, ha teljes iparos jelleggel bírnának. Városaink összes népszaporodása 208,165 és 40,788-al haladja meg, az egész népszaporodásunkat. Nálunk is meg van tehát a tendentia arra, hogy a városok a talusi néprövidítésére szorodjanak.

Az újabb adatok szerint népességünk nagyobb mérvű szaporodásnak indult. A születések ugyanis meghaladták az elhalalozá-

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája

A két Keresztszeghy gróf.

Eredeti elbeszélés.
Vértesi Arnoldtól.
(Vége.)

A szülők hamar megállapodtak hát s most már Idával is közölhetik az örvendtes hírt.

De mennyire csodálkoztak, mikor a leány az örvendtes híre elsápad, reszket és keserves zokogásba tör ki.

Nem merik tovább faggatni a dolgot, csak magukban tanakodnak hogy mitévők legyenek? Zámory Balázs ur nem bíheti hogy a leány olyan vén emberbe lehetne szerelmes, mint László gróf. Nincs valami nevelő féle, a kire gyanakodni lehetne? A zongoramester, vagy a francia nyelvűtanár az intértből?

Zámoryné jól áll a leányáért, ámbár ez a dolog neki sem fér a fejébe sehoggy. Igaz, hogy ők maguk emlegették Ida előtt László gróft, de hát akkor emlegették, mikor még Ottóral nem volt szó. — Zámoryné majd fölvilágosítja leányát s okos anyai tanácsal fog szolgálni neki, csak hagyják rá.

IV.

Reszketve várta Keresztszeghy László gróf leveleire a választ.

Az utolsó pillanatban, mikor már elment a lovaslegény, a reménynek még egy sugára villant át kétségbeesett lelkén. Hát ha mégis őt szereti Ida s kosarat ad Ottónak?

Lázasan türelmetlenül járkált föl alá. Minden négy-öt perczben megnézte óraját;

mégsem jön az az ember? Azóta rég itt lehetne!

Pillanatról pillanatra nőtt nyugtalansága. A szoba levegője fojtogatta, az ódon kastély mint valami börtön nehezedett rá. Nem állhatta ki tovább. Lovat nyergeltetett s a nélkül, hogy tudná hová, elszárguldozott.

Öntudatlanul a Zámoryék kis akác-erdője felé haladt. Nem is haladt még messze, mikor szemebe találkozott lovaslegényével.

Szive hevesen dobogott s keze remegett, a mit átvette a választ. Gyorsan átfutotta a Zámory Balázs nagy ákombákom betűit.

Kacsaringós körmondatokkal kezdődött. Zámory Balázs ur valaha főjegyző volt a vármegyén s még ma is kitesz ő magáért, ha megeres ti a pennáját.

Keresztszeghy László már a levél közepéig ért s még semmit sem tud belőle, csak annyit, hogy nagy megriszteltetés és a többi. Lázasan siet tovább az olvasásban. Zámory Balásznak az elve mindig az volt: „igaz szerelm legyen az alapja a házasságnak, mely földi édvünk lévén, gondos szülők által komolyan megfontolandó, ha és mennyiben remélhetni, hogy boldogság hozozza az egybekelést, a mire ez alkalommal biztos kijelentés nyilván, Zámory Balázs, valamint hitvese sem fognak akadályt gördíteni a szerető szívek elé, hanem Hymen rózsaszálcait fuvva köréjük, áldásokat adják reájuk.

Keresztszeghy László dirib-darabokra tépte a levelet s szétszórta; aztán megfordította lovát s hazafelé vágatott. Mindennek vége.

Másnap külföldre utazott. A kézfogón a mit nagy pompával tartottak meg, nem

volt jelen csak a távolból küldte jó kívánatát. Ha lehet, az esküvőre elfog jönni, írta Ottónak.

A jegyváltás után két hónapra tüzték ki az esküvőt. Hanem aztán, mert Ida betegeskedett, egy hónappal későbbre halasztották.

A szülők nem értették, mi lelte Idát. Hiszen he kénszerítették volna erre a házasságra! De nem kénszerítették. Apja még az eljegyzés után is megmondta neki, hogy ha megbánta volna kimondott szavát ha nem akar férjhez menni Keresztszeghy Ottó grófhoz hát még most is visszaléphet.

De a lány csak a mellet maradt, hogy nem vonja vissza szavát, miért ne menne férhez, hogyha szülőinek azzal örömet szerkezhet?

— De ha nem szereted? Ha talán viszatetsző lenne előttd? — aggódik az anyja.

Ida bágyedtan mosolyog rá. Eh hisz neki nincs kifogása Keresztszeghy Ottó ellen. Akár az akár más, neki az mindegy; tudja hogy egyszer ugyis csak férjhez kell menni.

Zámoryék kérdezik az orvost is, hogy mi baja Idának. De az orvos sem tud egyéb vizsgálatást mondani, csak azt, hogy majd elmúlik a baj. Fialat leányonál nem egyszer megtörténik az, hogy egyszerre elvesztik csapongó jókedvüket, merengőkék, busaká lesznek, anélkül, hogy valami különös okuk volna rá. Majd elmúlik, ne tessék e miatt aggódni.

De a szülők aggódnak s megint elhalasztják az esküvőt, ámbár Ottó gr. már türelmetlenkedik.

Gyanakodni kezd, de nem tudja, kire

Hiába kutat, nem talál senkit, a kire gyanu ját irányozhatná. Bátyának ki e napokban tért vissza külföldi útjából, nem mert szólni mert az az esküvő ismételt állalasztását is oly komoran fogadta, hogy Ottó legtanácsosabbnak véli nem háborgatni ezzel az egész dologgal bátyját.

Világos, hogy László gróf büszkeségét sérti ez a házassalasztás. — Egy Keresztszeghy gróffal nem is szabad így bánni László már harmadnapja, — hogy itthon van s még nem látogatta meg Zámoryékat.

— Mondd, hogy beteg vagyok, felett öccse iméltet hívására.

Komor öszí d'után volt, mikor Ottó átlövagolt menyaszonyához s már egészen sötét, mikor haza felé indult, kedvetlenül, bosszusan, lassan léptetve lovát. Egyszerre ugy rémlett neki, mintha egy embert pillantana meg, a ki Zámoryék kert-árkánál leselkedik.

A kis akác-erdő ott kezdődött. A megritkult fák közt keresztül lehet látni; alig ment el pár lépésnyire az idegentől, ki egy fa mögé húzódott.

Ottó szive hevesen dobogott, de nem árulta el magát. Ugy tett, mintha nem venné észre az idegent s tovább haladt, de nem sokára leszált s oda kötötte lovát egy fához, aztán halkán óvatossággal visszafordított arra a helyre, hol a laskelődő idegent látta.

Az épen akkor szökött át a kert keskeny árán. Nem paraszt gunya volt rajta, uri embernek látszott. Ez nem a Bogárk bandájából való, ez nem lopni, vagy rabolni jön.

Lassan, észrevétlen követte az idegent

sokat. 1881-ben 111,535, 1882-ben 114,446 és 1883-ban 189,168 főt. E három év alatt népességünk tehát a természetes szaporodás szerinti emelkedett volna 415,149 lélekkel. Mennyi nép vándorolt ki tőlünk, azt majd a legközelebbi népszámlálás alkalmával fogjuk megtudni. Egyelőre tudjuk azt, hogy Amerikába kivándorolt 1881-ben 6,758, 1882-ben 11,602 és 1883-ban 12,308. A három év alatt kivándorolt 30,668, mi által természetes szaporodásunk leszáll 384,481-re. A főváros népessége Körössy szerint volt 1883-ban 401,579 s e szerint 1880 óta emelkedett 31,028 lélekkel. A főváros tehát ez általunk már leszállított népszaporodás 10.6 százalékat vette igénybe. Tartunk tőle hogy a legközelebbi népszámlálás jsmét csak azt a tényit fonja konstatálni, hogy népességünk csak kevésbé halad előre s a mi emelkedés történeti is, az mind csak a városok javára történik. A városok népessége emelkedik, ellenben apad és folytonosan apad a fausi népesség.

Hogy ez mit jelent, szükségtelen tovább magyaráznunk. Jelenti azt, hogy nálunk rövid idő múlva ép úgy felszínre fog kerülni a valódi társadalmi kérdés, mely Európa nyugatán már is urálja a helyzetet. Minél inkább szaporodik a városi népesség annál nagyobb mértékben terjed az a proletariatus, melynek nincs otthona, mely ma nem tudja, mit hoz a holnap. Ahoz jó tehetőség sem kell, ha azt mondjuk, hogy fővárosunk népessége e tized végével ha csak rendkívüli körülmények közt nem jönnek, meg fogja haladni a félmilliót. Mennyi lesz majd ebből az igazi és a félig meddig proletár?

Cheysson utal arra, hogy a francia nép azért nem szaporodik, nehogy maguk vagy gyermekeik szükségét lássanak. Szaporodni csak a proletariatus szaporodik, csak ez az, mely nem korlátozza a gyermekek számát. — De ezek a születések vajmi kevés értékkel bírnak a népszaporodásra, mert a szegénység, a nyomor csakhamar sirba viszi az újszülötteket. A megmaradt proletár nemzedékben pedig nincs erő. Még ennyire nem hanyatlottunk. A hazassági kedv és hajlam még megvan népünkben, még a jobb osztályokban is. De az tény, miszerint nálunk nem sokat törődnek a gyermekek életével. Egy orvos barátunk beszélt, hogy midőn szemrehányást tett a szülőknek, miért hívták ily későn, a gyermek már el fog halni, azt a választ kapta: „Jobb szegénynek, miért kiálodjék egy mint mi”. Ez lesz nagy részben nyitja annak a nagy zyermekehalandóságnak, melyet annyira felpanaszolunk. Ennek nem büntetéssel való fenyegetés által lehet elejét venni, hanem csak az által, ha terjed az általános jólét a kereset lehetősége s a jobb viszonyok közé való eljutás reménye. Népszámlálási viszonyainkban azt kell szem előtt tartanunk, hogy egyrészt szaporodásunk még mindig a népszaporodás által testi és szellemi erőt nyerünk. Más irányban pedig el kell kerülnünk és lehetőleg elejét kell vennünk a néptömörítésnek kis szűk központokra. E célból a nagyobb birtokmegosztást kell eszközölnünk. Arról is kell gondoskodunk, hogy ne óriási nagy gyáraink és ipartelepeink legyenek, hanem az ipar is meglegyen osztva és ne tömörüljön össze szűk kis központokon. Minden törekvésünknek oda kell irányulnia, hogy nálunk minden téren, minden foglalkozási ágban tulsúlyljal bírjanak a független önnállású egyének. Ha ezt tesszük nagyban és egészben sikerülend kikerülnünk a socialis kérdést, mely különben csak tétezi és emelni fogná azon bajokat, melyekké más irányban s más téren úgy is meg kell

a kerten át. Az egyszer se nézett hátra, biztosan ment előre a ház felé, ismernie kellett a járását.

A nagy komondor megugatta, de a mint közelébe ért, az eb abbahagyta dühös ugatását s farkosólválva hízkeledett. Az az ember nem először járt hát itt, jól ismérték már a kutyák is.

Adáz düh lobbant föl Ottó szívében. Ime itt a magyarzata menyasszonya jég-hidegségének, az esküvő halogatásának. Megvan család gyalázato-an! Ez a gondolat egész lelkét fölháborítja.

A mi azután történt, arra már csak a vak düh ködén át úgy homályosan emlékezett. Félő öntudatlanul nyúlt zsebébe, a hol revolverét hordá, mert a Bogárék banda csavargott abban az időben a vidéken. Nem tudja, hogy reá kiáltott-e az idegenre; de azt hiszi, hogy igen, mert az már leült egy padra, egy nagy tögyfa alatt, éppen az Ida szokott helyére s ép akkor hirtelen magrezzenve fölállt.

De már nem volt ideje mekúlni. Két golyó leterítette. A kettős lövésre a házban is oda futottak az emberek s milyea lett a rémülés és csodálkozás, mikor ott találtak a földön vérben fekvő Kereszt-szeghy László grófot.

Ottó kétségbeesetten tért le a bátyja mellé s ha ki nem csavarják kezéből a revolvert, ott mindjárt agyon lövi magát.

Zámory Balázs fejét csóválta és sohajtozott. Nem értette ezt a dolgot sehogysam mikor látta, hogy a rémhírre hogyan rohant ki a házból sikoltva leánya s hogyan borult rá a földön fekvő sebesültre, már akkor

küzdenünk Veszélyt látunk abban és bizonyos veszélyes is volna ha az újabb mindinkább terjedő nemzetiségi aspirációkhoz még a proletariatus küzdelme is csatlakoznék. Ha erőnköt fogyasztja a belviszály, a küzdelem, mikép szállhassunk szembe a létünket fenyegető külellenségekkel?

Még egy különbségre kell utatunk, mely nálunk a néptömörítést veszélyesebb teszi mint Franciaországban. Franciaországban a népesség túlnyomó része földbirtokos vagy legalább háztulajdonos. A városokba nem a földműves osztály hanem inkább csak a munkás osztály tolul. — Franciaországban mindinkább terjed a kis birtok az ön művelés, napzsám és család népesség nélkül. Nálunk aligha ez a folyamat, sőt ellenkezőleg mindinkább terjed a birtoktömörítés. Mindinkább pusztulnak az apró és a kisbirtokok. Nem csak a városok, hanem a falvak proletariatusa is gyarapodik. Ez bouyolitja nálunk a viszonyokat.

A debreczeni kollégium költségvetése.

(Az 1886-dik évre.)

A debreczeni ev. ref. főiskola szükségleteiről ez ideig nem készülték részletes költségvetések s így ilyenek nem is voltak az érdekeit tisztántulaj egyszázkerület gyűlésezei elé terjeszthetők. Hogy menyire lehet a főiskola évi kiadása és bevétele arról a nagy prot. közönség azon tagjai, kik kíváncsiak voltak erre még a zárszámadások után is nehozen értesülhettek, minthogy ezek adatai a hírlapokban sohasem láttak napvilágot. Már pedig felette sok indok szól a mellett, hogy egy ilyen közvagyonot képező nagyszerű intézet, minő a debreczeni főiskola is, mely a hívek soha ki nem apadó áldozatkészségéből, egyházak és magánosak segélyezéséből és folyton szaporodó kegyes alapítványaról tartatik fenn, igen hogy egy ilyen intézet pásztrai számadásait nyilvánosan vezesse. Erezte ezt a főt, egyházkerület is és a f. évi őszi rendes közgyűlésén a gazdasági tanács jegyzőkönyvének átvizsgálásával megbízott küldöttség által feltérjesztett és bizonyos elvi megállapodások alapján készített legelső részletes költségvetését a debreczeni főiskolának jóváhagyta s az egyes csoportok végtételeit jegyzőkönyvbe ígattani rendelte.

E költségvetés közlését, hiszünk örömmel veszik e város és vidék nemesak az ev. ref. hitet valló lakói, de a más vallásúak is kik az ősi kollégiumot Debreczen legfőbb büszkeségének tartják. E költségvetésben közölt adatok bizonyára főlemelőleg lelkesítőleg s buzdítólag hatnak minden kalvinista szívre. Hogy mire képes a hívek vallás iránti szeretete, a porzemből hegyeket emelő buzgósság, rá kell mutatnunk a debreczeni főiskola több mint 200 alapítványára és azon a hazában majdnem pártatlan csarnokára a felvilágosodásnak és közmívelődésnek, mely ez alapítványokon nyugszik, mint erős fundamentumokon s ez alapítványokból meríti fenmaradásához az erőt.

A költségvetés a következő:

Az alap megnevezése. Szükséglet, Fedezet.

I. Csoport.

a) Tanszéki alapok ft. 52,197. — ft. 46,856.81
b) Közszükséglet a. „ 21,619.60 „ 28,436.91
Egybefoglalva: „ 73,816.60 „ 75,293.72

II. Csoport.

Kórházi alapok . ft. 982.01 „ 1298.13

III. Csoport.

Könyvtári alapok „ 1736.67 „ 1736.67

bizony lehetetlen volt meg nem érteni a dolgot.

A sebesültet bevitték a házba. A hirtelen előhívott orvos kijelentette, hogy ne tessék félni, a méltóságos gróf nem hal bele; az egyik lövés csak surolta az oldalát, a másik sem halálos, czombjába furdott a golyó, hanem majd kivesszik onnan.

— Apóks hiánya miatt nem panaszkodhatik ő méltósága, — tette hozzá udvariasan az orvos, a mint látta ott szorgalmaskodni a sebesült körül Ida kisasszonyt.

— Az én édes kis menyasszonyom! — mutatta be László gróf.

Az orvos csak bámúlt. Mi a manó! hisz ő úgy hallotta, hogy Ida kisasszony Ottó gróf menyasszonya. De nem szólott. Ki értené az ily nagy uraknak a hóborstos dolgait?

Zámory Balásznak is sok fejszóvalást okozott ez még.

— Az isten szerelméért! hát miért nem szóltatok előbb? — sopánkodott a jó szívű ember.

— Hja, ki tehet róla, — felelt László gróf, — ha egy pár golyót kellett előbb teszembe kapni, hogy lehuljon szememről a hályog!

Ida magát vádolta; ő volt oka mindennek, ő nem érdemli meg Lászlót, mert csupa daozból kész lett volna férjhez menni máshoz csak azért, mert László nem kérte meg őt.

— Hisz azért kapsz most büntetésből sánta, ven férjet, — mosolygott Kereszt-szeghy László, gyengéden átölelve szép menyasszonyát.

IV. Csoport.	Nyugintézeti alapok „ 2703.92 „ 8980.95
V. Csoport.	Ösztön, jutalom s pályadíj alapok.
Adorján alap	„ 5.78 „ 6.56
Ajtai alap	„ 66.23 „ 117.78
Andor „	„ 16.50 „ 16.53
Beór László alap	„ 34.22 „ 34.35
Beregi egyh. alap	„ 43. — „ 48.85
Beretvás alap	„ 17.57 „ 19.92
Borsi alap	„ 43.97 „ 46.85
Cseh Szombathy II-ik alap	„ 212.68 „ 212.68
Czövek alap	„ 1257.61 „ 1466.08
Keresztesi Deák I. a.	„ 218.15 „ 325.65
Erdélyi Mihály a.	„ 22.75 „ 25.05
Ercsei Klára alap	„ 3.60 „ 3.64
Fereneci-Máriási a.	„ 36. — „ 36. —
Fráter Gedeon alap	„ 625.19 „ 628.64
Gáthy alap	„ 50.27 „ 50.74
Halász „	„ 70.82 „ 147.11
Hatvani alap	„ 92.80 „ 101.01
Józsa János alap	„ 178.12 „ 186.30
János alap	„ 70.67 „ 197.24
Kanyó alap	„ 346.95 „ 351.45
Kendeffy alap	„ 78.67 „ 86.40
Keresztesi András a.	„ 60.15 „ 63.15
Koillner-Jéger alap	„ 27.07 „ 32.17
Komlóssy Dániel a.	„ 4.84 „ 5.04
Kovács Sándor a.	„ 1.50 „ 15. —
Márton-Keresztesi a.	„ 35.82 „ 56.54
Miklovicz és tsai a.	„ 82.51 „ 82.51
Nagy József I. II. a.	„ 605.02 „ 630.15
„ tartalék a.	„ 14.46 „ 14.46
Osztérjann Koller a.	„ 120.53 „ 123.15
Péczeli IV-ik alap	„ 64.25 „ 65.25
„ V-ik	„ 47.15 „ 47.25
„ VI-ik	„ 219.88 „ 219.88
Sárori II-ik alap	„ 288.67 „ 355.93
„ IV-ik	„ 58.40 „ 58.95
Saátor I-ső „	„ 60. — „ 61.12
Stáhl Henrik alap	„ 9. — „ 9. —
Szabó István alap	„ 9. — „ 9. —
Szabó Bethleni ösztöndíj alap	„ 866.62 „ 1584.40
V. Szabó János a.	„ 58.52 „ 71.85
Szalay alap Dabason kezeltetik.	
Szalay V. Faragó a.	„ 60. — „ 61.12
Szalay II. alap	„ 24.47 „ 26.85
Szalay-Török alap	„ 23.17 „ 23.17
N. szalontai egyh. a.	„ 45. — „ 45.80
Szártori alap	„ 7581.13 „ 9160.59
Szikszay-Gáll a.	„ 45. — „ 45. —
Szokolay alap	„ 13.50 „ 13.50
Szombati-Vörösmarti alap	„ 51.70 „ 58.87
Szűcs György alap	„ 9.45 „ 9.45
Töltési alap	„ 91.84 „ 101.52
Tóth-Pápai alap	„ 10. — „ 10. —
Török Pál (püspök) a.	„ 24.30 „ 25.80
Vámos-pérsi alap	„ 4.22 „ 4.86
Váradi-Aszalai alap	„ 677.64 „ 678.13
Vinceze Aladár alap	„ 10.43 „ 10.43
Polgár-Mészáros a.	„ 60.52 „ 63.15
Sz. Csillag Róza a.	„ 15. — „ 28. —
1842. subscribáltak a.	„ 45. — „ 45. —
Kardos K. Tóth a.	„ 30. — „ 30. —
Szegedi S. deb. a.	„ 118. — „ 118. —
Szegedi S. pest-kolozsvári alap	„ 68.40 „ 68.40
Szimai-Nagy alap	„ 1232. — „ 1232. —
Bulyovszky Gyula a.	„ 60. — „ 60. —
Pap Károly alap	„ 22.50 „ 22.50
Kun-Frisz alap	„ 4.50 „ 4.50
1851. évi bölcsészek alapja	„ 24.05 „ 24.35
Szegedi S. f. tan. olv. egy. alapja	„ 22.50 „ 22.50
Szegedi S. gymu. önk. köri zslapja	„ 22.50 „ 22.50
Somogyi P. és társai alapja	„ 5.08 „ 5.08
Szikszay Dániel a.	„ 45. — „ 45. —
Szarka-Sulyok alap	„ 50. — „ 50. —
Balla Athanáz „	„ 240. — „ 240. —
Deák Ferenc „	„ 47.07 „ 47.07
VI. Csoport	
Szépművészeti a. és énekkari közalapok	„ 385.06 „ 413.30
Nagy J. énekkari öszt. alap	„ 90. — „ 90. —
Tökőly Sabbás alap	„ 81.00 „ 81.90
Vecsey-Brucker a.	„ 90. — „ 90. —
Jámbor-Piros alap	„ 27.50 „ 27.50
Nagy-Dobozy Erzsébet alap	„ 30. — „ 30. —
VII. Csoport.	
Tápiintézeti alapok	„ 11,471.70 „ 11,471.70
VIII. Csoport: Tartalék s még igénylő alapok.	
Bánki-Veress-alap	„ 4.25 „ 25.50
Boda-alap	„ 29.60 „ 29.60
Építőtő régi pénzt. a.	„ 1729.03 „ 2036.23
Kassai alap	„ 7.73 „ 48.66
Kocsisa. a. tápiintézeti alap. öze van iktatva.	
Kozma István alap.	„ 2.56 „ 16.34
Péczely VII-ik	„ 4010 „ 249.62
Saátor II. alap.	„ —90 „ 22.13
Rhédey alap	„ 748.59 „ 1116.15
Szabó Pál II. alap	„ 3.85 „ 23.10
Özv. Szűcsné	„ 1.95 „ 11.70
Tartalék I.	„ 4.66 „ 31.96
Tart. II P. Horváth M. a.	„ 6030 „ 6290.50
Term. rajz gyűjt. pénzt.	„ 24.84 „ 24.85
Zsombori alap	„ 153.92 „ 144.92
Bodnár-Szendy alap	„ 334.88 „ 334.88
Dr. Margittay	„ 134945 „ 1496.27
Szegedi S. II.	„ 326.34 „ 818.05
Nikbázi Kovács énekkaria.	„ 343 „ 20.61
Kardos-K. Tóth alap	„ 375 „ 22.50

Gr. Dégenfeld ösztöndíj a.	41.66 „ 250. —
Gr. Dégenfeld th. tansz. a.	215.83 „ 1295. —
Sajó és társai alap	„ 57 „ 3.44
Nyíri Péter emlék alap	„ 3.83 „ 23.01
Debr. koll. mint egyetem a.	„ 1.28 „ 7.72
IX. Csoport.	
Enekeskönyvi pénz.	„ 2800. — „ 2912.10
X. Csoport.	
Uj épített pénzt.	„ 13,702.09 „ 10,000. —

Csoportonként összegezve az eredmény következő:

	Szükséglet:	Fedezet:
I. Csoport	73,816 frt. 60 kr.	75,293 frt. 72 kr.
II. „	982 „ 01	1298 „ 13
III. „	1736 „ 67	1736 „ 67
IV. „	2703 „ 92	8980 „ 95
V. „	17922 „ 03	20978 „ 70
VI. „	704 „ 46	750 „ 27
VII. „	11471 „ 70	11471 „ 70
VIII „	11034 „ —	14332 „ 19
IX. „	2800 „ —	2912 „ 10
X. „	13702 „ 09	10000 „ —

főösszeg 137873 frt 48 kr. 151655 frt 46 kr. és így a többlet 13567 frt 15 kr. melynek legnagyobb részét azonban még tökélsítést igénylő alapok kamatai teszik. Megjegyezni kell, hogy hiány csak egyetlenegy csoportnál mutatkozik, a 10-diknél, az új épített pénztár rovatánál s ez 3702 frt és 09 kr-ra megy.

A főiskolához számítható Andaházy Szilágyi nevelőintézet vagyona egészen külön kezelést alatt áll s így ennek a budgetje a fenti adatokban nem foglalatik. Mi azonban megemlíthetjük, hogy ez intézet évi bevételei az idő szerint 7—8 ezer frtra rúgnak, így pl. 1884-ben a bevétele 7767 frt 24 kr volt; kamatoz: tőkék 67052 frt 57 kr-ra mennek s ezen kívül egy körülbelül 60 ezer eft értékű emeletes ház is a táladonát képrzi.

„Az érem másik oldalához”

A „konventi tagok választásáról” írt s a „Debr. Ellenőr”-ben közlebb megjelent cikkemmel tüzetesen foglalkozott dr. Kovács Sándor ur a „Debreczen” mult heti számban. Cikkisorozatára nem kívánok érdemleges válaszban felelni, mert a kérdésről, a mennyiben az törvénytárgyalási, tehát jogdományi kérdés, elég bőven elmondtam egyéni nézetemet, egyéb intencióm pedig e részben nem volt és nincs is. Egyedül cikkem egy nagyon félreértett helyének valódi értelmét óhajtom helyreállítani az igazság érdekében.

Az általam ezen helyen elmondottakból, különösen két hasonlatból, lenézést, sértést olvas ki dr. K. S. az egyházközségek és presbyteriumaik irányában. Pedig azon a helyen nem egyházhatóságokról, hanem véleményekről van szó. A pyramis alakját én nem az egyházhatóságok coordinációjával hasonlítottam össze, hanem az egyéni vélemények sokaságától való fokozatos haladással az egyeztetés végeredményéül előálló egyetlenség véleményéhez. Egyik oldalon sok egyéni vélemény és széles talapat; a másikon egy csúcs, egy vélemény; vagy is a méretek és száma képezik e hasonlítás alapját.

A „vélemények rostálása” valóságos régiség a hasonlatok birodalmából. Hányan használták már előttem és nem érezte magát sértve senki. Pedig rostálásnál mindég elmaradhatlan, hogy valami a rostán átsik. Minnek a neve a magyarban? Ez azt a szót használtam hasonlatilag a tanácskozások legelső rostáján átesett egyéni véleményekre nézve. Es ezalatt csak épen annyit értettem, hogy a rostán átesetek, de nem azt hogy értéktelenek. A mint hogy nem is az egyiksem.

A valódi érték, az igazság tárgyilagossága, vélemények helyes és tiszteltetelmű voltának nem kriteriuma az, hogy valamely többség elfogadta vagy eljette ötlet. A rosta alá esett apróbb buzaszemekben kelhet ki a jövő szebb vetése; a leszavazott embereken sokszor reformatorait tisztelte az utókor.

Akárhogy ítéljen valaki cikkemről nem tagadhatja, hogy az közvetve a presbiteri kormánysszervezet egy alakzatának dícsérete, azé az alakzaté, mely — nézetem szerint — a magyar ref. egyházban tényleg még ma is fennáll. Nem lehet tehát számdékomban valamennyi presbiteri szervezet látalapjai vagy ha úgy tetszik gyökerei ellen sértő támadást intézni. A mit dr. K. S. cikké III. részének végén az egyházközségek az egyházi életben való fontosságáról elmond, azt aláírhatnám én is. Sőt már tán ala is írtam. Mert hogy az egyházközségek által választott zsinat a legfőbb hatalom az egyházban; hogy az alkotmányozás, törvényhozás, törvények módosítása, eltörlése (hiteles) magyarazása is kizárólag az egyházközségek által választott zsinatokról illet az cikkemnek is egyik alapfogalata.

Azok a bizonyos hasonlatok rehetnek sánták, de nem sértők sem az egyházközségre vagy presbiteriumra, mert nem reájuk vonatkoznak, sem az egyéni véleményekre, melyekre vonatkoznak, mert ezeket sem akartam sérteni.

Liszka Nándor.

pök. De Sámuel e dapestre conventi

nincs bi nov. hó 2 tes tárgya esetre a és pénzüg

toit tiszte fi etéssel ve küld

rokonok, azon rész felejtethet né szül. tele alkalk fogadják nemetmet. Viktor,

város terület jédő hétet törvényes törvénytel leány — ban: tör élve 2 lea egyházban az izr. sta ve 1 leány gyermek. fi 17, nő izr. 4, öss

— H man királ rég íróasz jelentik n. első udvar asszony z hoz s így nak felség jött a halá anyám a t mondja, ho hallai ezt folyosókoi sára mezt. füzetet ve séjt. Ekü királyné ij átölelte a „On most hogyan jöt má.” Aztá dett szemehalottas sz

— K ezimű be egyik tekis vember 13

— (H einket?) ségi lapba mond el a nak innen szemesiti. Emberré v A németor iskoláinkba doktor meg hetjük. Jax tiltani az tüket, csak ni. 2. A m egyszerű v góvde. 3 E a gyermek tintával, fe nak. 4. El szerét, az mekek előb tanulják m szűpírást a sokat csiná gyermek ké ra tesz ezet mek ne jár gyermek sz szemrontó

— A örvendetes zonysága a érdeklődésé által nyujto évad kezdet a kör tagjai óta a követé Ajtay Albrt Ilona kisass ma, Lszák L Lippmann S L. (ányi) La ker Sándor Koha Lajos ve állandó még a jelent

— Pos illető fél k j304 ragszár Eger (Böhm értékkel, 200

1.66	250.-
15.83	1295.-
0.57	3.44
3.83	23.01

1.28	7.72
0.00	2912.10
2.09	10,000.-

zve az eredmény

Fedezet:

75.293	frt 72 kr.
1298	" 13 "
1736	" 67 "
8980	" 95 "
20978	" 77 "
750	" 20 "
11471	" 70 "
14332	" 19 "
2912	" 10 "
10000	" - "

151655 frt 46 kr. 5 kr., melynek megmértékét megjegyezzeny csoport- az új építetű frt és 09 kr-ra

Andaházy- egészen külön- k a budgetje a- tatik. Mi azon- ez intézet evi ezer frtra rug- tele 7767 frt 24 52 frt 57 kr-ra rübelől 60 ezer táladjonát ké-

oldalához- szásáról" irt s- ebb megjelent- zott dr. Kovács- t heti számú- ánok érdeme- a kérdéssel, a- zati, tehát jog- elmondtam egy- en pedig e rész- nyedül cikkek- nek valódi ér- az igazság ér-

elmondottak- l, lenézést, sér- egyházközségek- Pedig azon a- ól, hanem vé- A pyramis alak- nek koordinát- em az egyé- ágától való- ztetés végered- vélem én y- ni vélemény és- n egy esűeskő, m é r e t e k é s- alapját.

valóságos ré- mából. Hányan- n érezte magát- l mindég elma- stán átésik. Mi- En ezt a szót- ásközások leg- ni vélem én- csak épen au- a átestek, de- mint hogy nem

argyilagos vala- életreméltó vol- egy valamely- t élet. A ros- nekben kelhet- zavazott em- it tisztelte az

zikkenről nem- e a presbiteri- ának dícsérete, tem szerint — y leg még ma- szándékomban- zet látalajpai- ellen sértő tá- s. ezikke III. községek az- gáról elmond, r t á n a l a i s- özségek által- hatalom az- n a y o z á s ,- tása, eltörlése- kizárólag az- zsinatott illet- adolata. §- zok lehetnek- egyházközség- nem reáj- vélem én y- t k o z n a k ,- ni.

ta Nándor.

Napi hírek.

— Személyi hírek. Révész Bálint püspök, Degenfeld József gr. főispán, és Tóth Sámuel egyh. kerületi főjegyző tegnap Budapestre utaztak, hogy ott a ma megkezdett conventi tanácskozásokon részt vegyenek.

— A városi kögyűlés ideje mindaddig nincs biztosan megállapítva. Valószínűleg nov. hó 25 én lesz. A gyűlésnek több fontos tárgya lesz; ezek közt a legelső mindenestre a jövő évi költségvetés, melyet a jog és pénzügyi bizottság most tárgyal.

— A „Mozaik” című kötetem ivartott tisztelettel kérem, hogy iverket az előfétessel együtt e hó 20-ig nevérem czimezve beküldeni sziveskedjenek. Szabolcsi Lajos.

— Köszönet nyilvánítás. Mindazon rokonok, jóbarátok, ösmerősök, s általában azon résztvevő nagyjedemű közönség; kik felejtethetlen anyósom özv. Kenessey Antalné szül. Nagy Mária asszony végiszességétele alkalmával jelen lenni szivesek voltak, fogadják érte legszívezebb hála küsönetemet. Debreczen 1885 nov. 17-én Vecsey Viktor.

— Népesedési statisztika Debreczen város területén nov. hó 8 tól nov. 14-ig terjedő héten született I. az ev. ref. egyházban törvényes élve 18 fiu 8 leány, halva 2 leány törvénytelen élve 3 fiu; együtt 21 fiu, 10 leány — 31 gyermek II. a r. kath. egyházban: törvényes élve 1 leány, törvénytelen élve 2 leány, együtt 3 leány; III. az evang. egyházban élve egy törvénytelen leány, IV. az izr. status quo hitközségben törvényes élve 1 leány összesen 21 fiu, 15 leány — 36 gyermek. Meghalt ugyanazon idő alatt 17, nő 21, ref. 31, kath. 1. lutheranus 2. izr. 4, összesen 38.

— Hogyan jött a halál. Erzsébet román királyné, a nagytehetségű írónő, nemrég íróasztalánál ült, midőn egyszerre csak jelentik neki, hogy Romalo kisasszony, az első udvari hölgy beszélni óhajt vele. A kisasszony zokogva borult az uralkodónő lábához s így szólt: „Elbeszéltem beeg anyának felséged egy meséjét, melynek: „Hogyan jött a halál” a címe s ma, hogy szegény anyám a tulvilág küszöbén áll, egyre azt mondja, hogy Carmen Sylvia ajkairól szeretné hallani ezt a mesét.” A királyné fölkel s a folyosóra áthaladva, az udvarhölgy lakására ment. A haldokló szobájába érve egy füzetet vett elő s halkán olvasni kezdte meséjét. Eközben tekintete a betegre esett, a királyné ijedten ugrott föl, aztán gyöngyöden átölelte a reszkető leányt s így szólt hozzá: „On most már jobban tudja, mint én, hogy hogyan jött a halál; ne zavarjuk nyugalmát.” Aztán bécsukta a halott megüvegesített szeméit s a zokogó leányt kivette a halottas szobából.

— Karczag Vilmosnak az „A ny a” című beszéje német fordításban megjelent egyik tekintélyes berlini lap, az „Echo” november 13-iki számában.

— (Hogyan ne tanítsunk gyermekünket?) Steffan dr. egy német közegészési lapban igen figyelemre méltó dolgokat mond el a mai nevelésről, mely Németországban innen onnan egész generációját megpápaszemesíti. A mai nevelés miatti, mir kész emberé válnak, mind közelítővá lesznek A németországi viszonyok jó részben a mi iskoláinkban is megvannak, azért a német doktor megjegyzéseit mi is szívinkre vehetjük. Javaslatai a következők: 1. Ki kell tiltani az iskolából a német vagyis gót betűket, csak latin betűket szabadon használni. 2. A mindenféle vonalzás helyett csak egyszerű vízszintes vonalzás legyen megengedve. 3. El kell vetni a fekete pala táblákat; a gyermekek, he nem írhatnak azonnal tintával, fehér táblára vagy papirosra írjanak. 4. El kell törölni az oktatás mai rendszerét, az írva tanulást; tanuljanak a gyermekek előbb fali táblákról olvasni, aztán tanulják meg az írást. 5. Ne erőszakoljuk a szepiárat annyira, hogy valóságos kaligrafusok csináljunk a gyermekekből; elég, ha a gyermek könnyen olvasható, folyékony írást tesz szert. 6. Hét éveskora előtt a gyermek ne járjon iskolába. 7. Ne erőltessék a gyermek szemét mindenféle gyermek kerti szemrontó mesterséggel és kézimunkával.

— A Felolvasó körből. A kör tagja örvendetes módon szaporodnak, a mi tanulózonysága a közönség mindinkább fokozódó érdeklődésének és fogékonyságának a kör által nyújtott szellemi élvezetek iránt. Ez évad kezdetén körülbelül 40-el szaporodott a kör tagjainak száma az utolsó kimutatás óta a következők léptek be reudes tagokul Ajtay Albrtné urhölgy és leánya K. Paplona kisasszony, ifj. Tikos József, Szabó Soma, Lszák István táviradi igazgató titkár, Lippmann Sámuel nagyker. Schwarz M. Benő, Ludányi Lajos Dr. Kardos Albert, Steinacker Sándor szántanácsos, Peleskey József Kohn Lajos Kohn Mór urak. A tagsági illetve állandó belépti jegy a jelentkezőknek még a jelentkezés napján küldetik meg.

— Posta ügy. Ezennel íshivatik az illető től ki folyó évi május hó 10 kéü 304 ragszám alattfeladott oscar Baumann Eger (Böhmen) című csomagot 8 frt 70 kr értékkel, 200 gr súlyú, miszerint saját ér-

dekésen alulirt posta kir. főnökségnél melöbb elentkezék. Debreczen 1885 16/11.

— 42-dik honvédszász oalj paranesno ka Schántal Károly őrnagy a Ludovica akadémiához neveztetvén ki tanárol, helyére Görgay Vince őrnagy tétetett át Kassáról, kinél a nevezett zászlóalj tartalékos tisztjeinek egy része tegnap testileteleg tiszteletg.

— A Kis Város utcán a 2106 sz. ház előtteg nap reggel hét órakor KisJános nevű 33 éves napszamos, ki a rendőrség előtt már nagyon ismeretessé tette magát, halva találtott. A pálnka ölte meg. Hullája boncolás végett a közkórházba szállítottott.

— A Somogyi jutalomjátéka szerdán lesz, mely alkalommal a mindég nagy közönséget vonzó „Tékozló” látványos szimü fog előadni. A szintársulat tagjai Somogyit mint rendezőt egy pompás koszoruval fogják megisztelni a jutalomjáték alatt. A koszoru rajta a gyönyörű széles selyem szalaggal már látható a Rott L. kirakata-Hisszük, hogy a nagyjedemű közönség is tömegesen fog szerdán este a színházba sietni, hogy a Somogyi iránti éismerését, ki rendezői tehetségének már nálunk is anyiszor adta fényes jelét, kimutassa.

— A Debreczeni tajgások nyilatkozata. Pár nap előtt a „B. Hirlap” lapunk egy újdonsága alapján néhány ártatlan megjegyzést tett az idevaló talgásokra. De a „B. Hirlap” ugyancsak megjárt vele, mert alig 24 óramulva már tejedelmes nyilatkozatot küldött a 365. számú talgás GereJános a szerkesztőség nyakára s lelkére kötötte hogy azt egész terjedelmében adja ki. A szerkesztőség nem akarván egy ropant nagy testület haragját magára vonni, sietett is a dolgon mihamarább átteni s a levelet közölte, mely szól a következőképen: „

Kelt Debreczenben 1885. nov. 12. Tek. fő-szerkesztő uram! Ne tessék az újságjában olyat írni, hogy mi debreczeni talgások zsarolnának, mert mi becsületesen kiváltjuk a portékát a vasutnál, haza is szállítjuk a kereskedő urakhoz, a fuvarlevéllel beszámolunk, 30 krajczárért, melyek hordár teszi azt meg? Ott is ülhetnek ő kelmők a kistemplom tövében egész nap; nem jó geseft az Debreczenben; nincs is közte egy zsidó sem. Hát a homokot, téglát, meszet a sok építkezéshez ki hordja, ha nem mi? Meg a gyümölcsöt, zöldséget, új bort a szőlés kertekből? A házhoz a fa-kompetenciát a guttárártókból, pedig sokszor ügyig jár a kerek a Szent-Anna utcazi sárban! Mind mi tesszük ezt uram; s jó ivó és mosó vizet a nagyerdei kútról, a sárga földet boglya-kemence tapasz-tani, a friss zöld hantot a házi kertekhez, még butort is szállítunk a szegény ember költözésénél. A házasszonyok az öröni való buzát csak mi velünk vitetik a gözmalomba, meg a lisztet onnan haza. Vagy az öszszegült szemtetet és hamut, a havat télen talán nem mind mi takarítjuk ki az udvarokról? Kár hát a miunket bántani. elég baj az nekünk, hogy az új ipartörvény sok helypénzt rovott ráuk és a ki befizette, új számat kap a kalapja mellé. Mert ugy tessék megérteni, hogy számozva voltunk mi már eddig is, csak hogy ki elholt, ki fiakeres lett, osztán hogy ott áll a drága üveges bártárja a kaszinó előtt, nem gondol többet a talgás hivatalának.

Pedig ami bálunkonott volt még a főispán ur ő méltósága, meg a gróf Teleki ezredes ur is! Nem jól tudja azt sem a tek. főszekesztő uram kihordó diákja, hogy szabad királyi Debreczen városában a házak számozatlanok volnának; van azon humoros mindnikesen ha csak véletlenül be nem meszelődött. Az én kis eserepes házamon is a Kandia utcán elolvashatja a ki nem vak a 3950-ik házszám”. Most meg azt akarnák, hogy minden utcán újra kezdődjék az első szám; Nem tudom jobra lesz e ezután, mert eddig azt minden ezivis polgár tudta, meg a külföldiek is megtanulták, a városházán a hajduk meg a mappából kinézték, hogy ez meg az e házszám a Varga utcazi tizedben van-e vagy a péterfiában. Sokat tudnék még írni a tek. újságíró uraknak, de hát csak elhagynom Arra kérem mégis, ne tessék olyan csekélynek nézni ezt a mi városunkat, mintha csak valami elmaradt sárfészék volna A ki nem járt még itt, ránduljon le; a gyorsvonaton négy óra alatt itt van. Már csak azért is lehetnének egy kis barátsággal iránta, hogy a múlt hónapokban adott a nemes város 5000 pengő forintot az erdélyországi gyaroknak a kiktől az oláhok nem nyughatnak; pedig mi nem félünk az oláhtól egy csepet se. Teljes aláztatossággal Gere János, m. kir. 365 Nr. talgás.

— Pénzbeszedő, fölvetetik oly egyén ti jó bizonyítványokon kívül készpénzben biztosítékkal rendelkezik, bővebb felvilágosítást az szivességből e lap kiadóhivatala.

Irodalom

— Az Osztrák-Magyar Monarchia irásban és képen cz. nagy irodalmi vállalatnak, mely Rudolf trónörökös főherczeg ő fensége kezdeményezéséből és közremunkálásaival jön létre, megjelent az Előrajz a néhány csinos, művészi kivitellé képpel, melyek a Dunát Dévény mellett, Mátyás király egy alföldi tájat, Atilla kincseit, egy jászberényi ötos fogatot ábrázolnak. Az egész-mű 14—15 kötetre van tervezve mindenik kötet átlag 30 ivre terjed s azonos szöveg-gel fog megjelenni, német és magyar nyelven

A német kiadás szerkesztése Weilen J. tá-nár kormánytanácsosra a magyar kiadásé Jókai Móra van bízva. A mű két ivet vagyis 32 lapot tartalmazó füzetekben a szöveg közzé nyomott képekkel minden hó 1-én és 15 én fog megjelenni. A szt. István koronája országait tárgyaló első köteteknél, melyek a történelmi és fejlődési viszonyokat s majd a magyar alföldet ismertetik eddigelé a legkittünbő irodalmi dolgozóktársik és rajzolóműködnek közre.

Ez év december hó 1-én jelen meg a bevezető kötet első füzeté, mely kötet Ausztriát és Magyarországot földrajzi, természetrajzi, történelmi és néprajzi tekintetben ismerteti; december közepén azon kötet első füzeté fog megjelenni, mely Bécsét és Alsó Ausztriát tárgyalja, mire aztán rendre következnek a többi örökös tartományokat ismertető füzetek, váltakozva a Szent István koronája országait ismertető füzetekkel. A magyarországi részből az első füzet szintén december közepén fog megjelenni. Hogy e munkát mindenki megszerezhesse, s hogy az az osztrák-magyar monarchiában valósággal a nép kenyere lehessen, egy-egy füzet ára 30 krban lön megállapítva. A munka terjesztésével mint bizományos a Révai testvérek könyvkereskedő cége van megbízva, mely a postai szétküldés könnyítése végett, előfizetést nyit e vállalatra, meg pedig 10 füzetre 3 frtjával, — 20 füzetre 6 frtjával. Az előfizetők a füzeteket bér-entve kapják meg.

Törvénytészi csarnok.

A soroksári uti gyilkosság.

A lapokban fölmerült több téves adatot igazít helyre a „Nemzet” hiteles forrásból vett közleménye. Több lap említtette ug anis hogy Tamar Alajosra gyanu merült föl, hogy egy oly nőt vett feleségül, kinek volt már férje, s hogy az első férj gyanu körülmények között állítólag mérgezés tüneteit által kísérő halt meg s hozzá tették, hogy Tamarának a felesége már meghalt. Ezzel szemben tény az, hogy Tamar Alajos sohasem vett nőül özvegy asszonyt, hanem igenis nőül vette, a mint már megirtuk, Ará jászberényi volt rendőrkapitány, más verző szerint tararekpenztári igazgató hajdon leányát; tehát egy első férj meg mérgezéséről szó sem lehet. Némely lap azt is közölte, hogy Tamar Alajos és özvegy Gazdag Imréné a gyászév leteltével egybekelni szándékoztak s e szándékból terhelő adatot kovácsoltak az elfogottak ellenében. E kombináció azonban elcsik, ha valónak bizonyul az a hír, hogy Tamar Alajosnak törvényes felesége nem halt meg, hanem a vidéken most is él s törvényesen nincs elváltatva [férjétől].

Ha azonban Tamar előéletére vonatkozólag család életéről keresnek terhelő adatot, ugy ilyenül szolgálhat Tamarának az az eljárása hogy nejtshat gyermekét a leguagyobb nyomorban elhagyta; Tamaré sokáig élt a fővárosban, a király-utcazi réges régi lövház mellett, hol legidősebb leányának Tamar Bertának (jelenleg postamester a vidéken) kézimunkája után élt a család s Tamar munkaképes életerős ember létere mivel sem se gítette családját. Külömben, hogy neje s családja miért vált meg Tamarától, arra okul külonösen Tamarának egy arvaszéki ünnökösködése szolgál, amely alkalommal Tamar igen tetemes összeget (állítólag 30,000 frot) elcsik kasztott.

A mi másrésztől özv. Gazdag Imréné szül Simon Mária család életét illeti, az sem volt a legboldogabb. Gazdag Imre sem volt az az ember, kivel egy nő nyugodt s boldog család életét folytathatott volna. Alacsony természetű, csinosnak mondható ember volt, de már akkor sem volt fiatal, midőn Kis-Ujszálláson esküvőjét tartotta a s ép fiatal s jó családból való Simon Máriával. Amit a természet megtagadott Gazdagtól, azt mesterséges uton igyekezett kipótolni, folyton csinosította magát, s azért ismerősei csak e néven szólították: „a kis takaros”-Tudvalevőleg Gazdag mint végzett föld-birtokos került a kateszterhez, honnan azonban hasznavehetlenségé miatt elcsapat s ekkor három hamis váltót nyújtott be a kunhegyesi takarékpénztárhoz, melyeket ott el is fogadtak. Gazdag a hamisítást oly képen csinálta, hogy nem létező emberek neveit írta a váltókra s hogy a takarékné pénz-tárban elhitesse azoknak az emkereknek a létezését, a kisújszállási községi peesétet hamisítván okmányt állított ki, melyben bizonyított, hogy az illető aláírók jómódú gazdák Kis-Ujszálláson. A család azonban kitűdőlva, Gazdagot a kis újszállási járásbíró elzáratta. Az ügy a karcagyi törvénytészi eské kerülvén, itt Gazdag szabadlábra helyezését elrendelték, mert szökéstől tartani nem lehetett. Egyszersmind a kunhegyesi takarékné pénztár a hamis váltók fedezetül rögtön lefoglaltatta egyetlen vagyonát, házat, melyet aztán el is árvertek. A mit az árverés elől megmenthetett, azzal jött fel Gazdag a fővárosba, hogy itt majd hivatalt keresen s egyelőre egy pinzelakásba költözött. Hogy tehát meggyilkoltatásakor nála sok pénz lett volna, az előadatok után teljesen lehetetlen. Gazdag szellemi képességeiről s karakteréről ismerősei sohasem nyilatkoztak valami kedvezően, — de testi erejét mindenki dicserőte s kétségtelen, — hogy gyilkosságának vagy gyilkosságának igen erős küzdelmük volt vele.

Arra nézve, hogy Gazdag Imréné volt-e nagyobb penzösszeg — 650 frt — mikor Tamarral hazulról elment, ami egyik legfontosabb tárgyat képezi a vizsgálatlak, Quittner József futó utcazi füzzerkereskedő, kinél Gazdaghek vásárolni szoktak, azt beszéli, hogy a Gazdag pár a gyilkosság előtti napokon igen szük viszonyok közt éltetett; mert Gazdag nála a gyilkosság előtti nazon 30 krért pipadohányt vásárolt, s az ár-ával örökre adós maradt.

Horváth Jozefa özvegyasszony pedig azt állítja, hogy Gazdaghek eselédje emlegette előtte, hogy van az urának sok penze, melyet egy piszkos bugyélárisban tartott és az asszonytól egyszer nagyon kikapott, amiert az erszényt a földre ejtette, ugy hogy észre sem vette. Gazdagnak az volt a rossz szokása, hogy fukar létere a pénzt mindig magával vitte és sohasem hagyta otthon. — A kérdéses napon Gazdaghek még délelőtt előre dícskedett, hogy színházba megy este a férjével és Arankával. Midőn pedig Tamar és Gazdaghek elmentek, Gazdaghek bejött Horváth Jozefához és örömmel mondotta, „de jó, hogy színházi jegyet nem vásároltunk előre, mert különben ez most kárba veszne.” Gazdag Imrénék Tamarral való viszonya a lakosok, valamint Quittner József állítása szerit nem lehetett más mint egy, a körülmények által erőszakolt költsönös viszony. Az özvegy többször ugy nyilatkozott Tamarról mint egy vén „Salabakterról” kit szeretne a nyakáról lerázni.

Tamár a ház lakói ugy írják le, mint viszszaütözö, hosszú körmű és forradásos arcu férfiat, ki iránt egy fiatal nő lehetetlen, hogy igazi vonalozommal viseltessék.

Igen érdekes Horvát Jozefának azon állítása, hogy Gazdag Imréné a 15.000 frt felvétel után Tamárt végkép ki akarta elégiteni, mire Tamár azt mondta: „Hanczut gazember legyek, ha csak egy krajczárt is elfogadok”

Tamar nem maradt el Gazdaghektől soba sem, és oly feltékeny volt, hogy fiatal ember az özvegy aszony közelébe nem férhetett. Sötétivődások is fordulhattak elő köztük, mert gyakrabban hagyta el Gazdag Imrénék haragos arca.

Az özvegy inkább félt tőle, sem hogy szerette volna és Horvát Jozefának is elmondotta, hogy fél az öreg Tamártól, mert még bajt találna okozni töltött revolverjével, melyet mindig magával hord. Egy ízben pedig berohant hozzá és ijedten azt mondta: „Jaj talán még megöli magát Tamár, mert borzasztó desperátus, nem tudja miért.

Megújabb.

(A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratai.)

ZOFIA (nov. 17) Makaes és véres harc után sikerült a szerb csapatoknak Trn környékét megkerülni. A szerb csapatok jelenleg a Trn és Brezinkai közötti országutat tartják megszállva. A Dragomán szorosot a bolgár csapatok hősie és bátor ellenállása után szintén megkerülték, minek következtében a bolgárok lemondtak a Dragomán szoros megvédéséről, Slinvicia körül összpontosították haderejüket. A szerb csapatok Slinviciát valószínűleg még ma megtámadják s ez az ütközet Zofia sorsa felett dönteni fog.

BELGRÁD nov. 17. Beniczky ezredes csapatain egyrészevel négy bulgár sánczot foglalt el Czaribródnál, és 200 bulgárt foglyul ejtett. Ugyanakkor a timoki hadsereg elfoglalta Adliét, miután a bulgárokat az általuk erősen védett sánczokból kiverte. Ez alkalommal 150 foglyot ejtettek. A szerb hadsereg összes vesztesége az ellenségeskedés megkezdése óta 200 sebesült, ezek közt 2 tiszt, és 50 halott, ezek közt 1 tiszt. Az előnyomulást folytatják.

Felolvasó szerkesztő és kiadó laptalajdonos VERTESI ARNOLD. Főmunkatárs: KARCZAG VILMOS.

MATTONI FÉLE
GIESHÜBLER
legjobb asztali- és üdítő ital,
kittimő hatásának bizonyult köhögésnél,
gegehajoknál, gyomor- és hólyaghu-
rtnál.
Mattoni Henrik, Karlsbad és Budapest.

